

Forslag til politiske uttalelser, fylkesårsmøte i Trøndelag Venstre 2022

10 forslag til uttalelser kom inn innen fristen 31.01.22.

Innhold

Uttalelse nr. 1: La elva Gaula leve!	1
Uttalelse nr. 2: Behold lærerne i skolen!.....	2
Uttalelse nr. 3: Grønt og framtidretta næringsliv – også i distriktene!	3
Uttalelse nr. 4: Ulovlig rustesting ved skoler må opphøre	4
Uttalelse nr. 5: EØS-avtalen er Norges viktigste avtale	4
Uttalelse nr. 6: Billigere, bedre og grønnere transport.....	5
Uttalelse nr. 7: Vi må ta vare på havbunnen.....	6
Uttalelse nr. 8: En ruspolitikk som får ned overdosene	7
Uttalelse nr. 8: Frihet i skolen	8
Uttalelse nr. 10: Inkludering i høyere utdanning.....	9

Uttalelse nr. 1: La elva Gaula leve!

Forslagsstiller: Midtre Gauldal Venstre

Gaula er ei av Norges beste lakseelver. Den gir hvert år store opplevelser til laksefiskerne og gode tilleggssinntekter til de av bøndene i Gauldalen som har laksevald. Midt på 1980-tallet ble det ført en kamp for å få elva vernet gjennom Samla plan for vassdrag. Fremst i kampen stod Holtålen Naturvern og 1000 medlemmer i Gaulas Fremtid, godt støttet av tidligere statsminister Per Borten og Per Flatberg i Norges Naturvernforbund. Kampen førte fram, og i 1986 ble Gaula og sidevassdragene sikret varig vern.

I nyttårstalen sin i 2001 sa daværende statsminister Jens Stoltenberg at «epoken for store vannkraftubygginger i Norge er forbi». Økte strømpriser og økt motstand mot vindmøller gjør imidlertid at ledende politikere igjen begynner å snakke om å bygge kraftverk i verna vassdrag for å få tilgang på mer grønn energi. Det kan bety at Gaula på nytt er i fare. Trøndelag Venstre mener at vi i første omgang må ruste opp de vannkraftverkene vi har. I tillegg ligger det et stort potensiale i energigjøkonomisering. Det unike økosystemet som Gaula utgjør må få ligge urørt som en skatt til framtidige generasjoner.

Uttalelse nr. 2: Behold lærerne i skolen!

Forslagsstiller: Fylkestingsgruppa i Trøndelag:

Det er en stor utfordring å beholde utdannende lærere i skoleverket. Trøndelag Venstre vil spesielt peke på behovet for å sikre at lærere i videregående skoler får mulighet til å utvikle sin kompetanse, og at de ønsker å bli i skolene.

I Trøndelag fylkeskommune har man fra 2018 til 2022 økt antall lektorer med 50 årsverk. Det vil være en viktig oppgave å sørge for at disse lektorene ønsker å ha en lang og givende karriere i våre videregående skoler. Da er mulighet til å utvikle seg faglig viktig for mange.

Dessverre har Støre-regjeringen fjernet muligheten til å bli såkalt lærerspesialist. Lærerspesialistordningen var en mulighet for lærere til å utvikle seg faglig og bidra til å styrke kvaliteten i faget sitt. Videreutdanningen deres fikk statlige tilskudd. Denne muligheten ble fjernet med Hurdalsplattformen – og før evalueringen av ordningen var fullført.

Adresseavisen skrev i januar på lederplass at «Vi mener det er feil av regjeringen å legge ned satsingen på lærerspesialister.» Avisa viser til evalueringsrapporten fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU): «Den viste at ni av ti lærerspesialister oppgir spennende oppgaver, ønske om faglig utvikling og nye utfordringer som motivasjon for å søke. Samtidig har ordningen svakheter, som at en del lærere mener at tiden som er avsatt til ordningen er for knapp.»

Venstre vil gi fylkeskommunene ansvaret for å legge til rette for desentralisert høyere utdanning og etterutdanning tilpasset lokale behov. Det kan gjerne gjøres i samarbeid med de videregående skolene. Dette kan styrke fagmiljøene ved de videregående skolene og rollen som spesielt distriktsskolene har som viktige kompetansearbeidsplasser.

Det er slik at noen videregåendetilbud ikke kan gjennomføres alle skoleår. Dette innebærer at lærere dermed ikke har undervisningstimer i disse tilbudene og blir helt eller delvis overtallige. Fristen for å melde overtallighet av ansatte er 1. mai og samsvarer ikke med at det foreløpige elevtallet blir kjent i midten av mai. Søknadsfristen for videreutdanning for lærere er i mars/april. Trøndelag Venstre mener at disse fristene kan samordnes bedre, slik at lærere som blir overtallige får beskjed tidsnok til å kunne søke videreutdanning.

Trøndelag Venstre mener at:

- Regjeringen må innen skolestart høsten 2022 legge fram en ny ordning for karriereveier for lærere, som er forankret med lærerorganisasjonene, og som erstatning for lærerspesialistordningen.
- Venstre vil gi flere desentraliserte tilbud om høyere utdanning, i samarbeid med de videregående skolene.
- Trøndelag fylkeskommune må justere på fristene om våren slik at lærere som blir overtallige får vite det tidsnok til å kunne søke videreutdanning.

Uttalelse nr. 3: Grønt og framtidretta næringsliv – også i distriktene!

Forslagsstiller: Orkland Venstre

Venstre vil at folk skal kunne bosette seg der de ønsker og bidra til levende bygder og lokalsamfunn. Vi må gjøre grep for å unngå mer sentralisering og gjøre det mulig å drive næring og industri også på bygdene. Distriktene må derfor, i tillegg til gode og grønne transporttilbud, få bedre forhold for næringslivet. Ikke alle kan leve av primærnæringene og turistnæringen, så vi må også styrke produktive næringer.

I bynære strøk bygges nye og bedre veier for at varer og personer skal komme raskere fram. Firefelts motorveier bygges mellom byene. I mange distrikter er problemet å i det hele tatt komme fram. Kommunale og fylkeskommunale veier har et stort etterslep på vedlikehold, og forbedringer av veiene skjer bare unntaksvis. Venstre vil at vi skal bruke mer midler på disse veiene. Å kunne reise trygt, effektivt og miljøvennlig skal være mulig i hele landet.

I Norge har vi differensiert arbeidsgiveravgift der firmaer i mindre sentrale strøk betaler mindre avgift enn i sentrale strøk. Dette er et godt distriktpolitisk virkemiddel som må videreføres.

Etableringer av nye firma og videreutvikling av eksisterende virksomheter krever ofte bygging av nye lokaler. Med dagens byggekostnader er dette et tøft løft for bedriftene. Bankene ser på dette som risikokapital, og rentene bedriftene i utkantstrøk må betale på lån for nybygg er ofte tre ganger høyere enn om bygningen ble satt opp i sentrale strøk. Staten må derfor være mer aktiv for å hjelpe bedrifter, gjerne gjennom foretak som SIVA. Enten må staten gi mer i støtte, eller staten må gå inn som lånegiver.

Ofte er det enkeltpersoner som står som eiere av mindre foretak. Disse må da betale formueskatt for verdien av bedriften. Dette betyr at eierne må ta ut mer av utbyttet i firmaet for å betale denne skatten. I tillegg må eieren betale mer i vanlig skatt for det beløpet som går til eiendomsskatt. Vi må få fritak for eiendomsskatt på aktive verdier.

For at folk skal ha friheten til å bestemme hvor de skal bosette seg, ta utdanning og arbeide, må vi sikre full bredbåndsutbygging i hele landet innen snarest. Delvis går nå Telenor inn for bredbånd via 5G-nett i stedet for fiber. Men 5G-utbyggingen skjer i dag i områder der det allerede er fiber. Vi må få statlig støtte og dermed styring slik at hele landet får god bredbånddekning.

Vi må ha gode lokalsamfunn der folk trives. Bærebjelken skal være et sterkt, grønt og framtidretta næringsliv både i sentrale strøk og i distriktene.

Uttalelse nr. 4: Ulovlig rustesting ved skoler må opphøre

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

Den siste tiden har det blitt avslørt at flere folkehøgskoler og videregående skoler i Trøndelag har drevet med rustesting av elever. Testingen har foregått uten elevs samtykke, med trussel om utvisning ved positivt resultat eller nekt. En skole har også laget forbud mot legaliseringsymboler (NI-TECH, 2021). Utdanningsdirektoratet har uttalt at skolene ikke har hjemmel til å utføre tvungen rustesting, og at eventuelle urinprøver må gjøres frivillig og uten trussel om sanksjoner (Rustesting av elever (udir.no)). Likevel har dette foregått i flere år. Trøndelag Venstre ser på det som svært alvorlig at denne praksisen har vedvart.

Tvungen rustesting av elever er ikke bare ulovlig, men også et tiltak som ikke hjelper de elevene som trenger hjelp. Hensikten med rustesting har vært å forhindre bruk av narkotika blant elevene, men konsekvensen er at elever har blitt krenket, og tilliten har blitt svekket mellom elev, lærere og skoleledelse. Testing i regi av skolen vil ikke føre til at bruk vil avta, men at terskelen for å be om hjelp blir høyere. Skolen skal være et sted hvor elever føler seg sett og akseptert. Dette gjelder også elever som sliter med rusproblemer. Derfor er tvungne urinprøver et uforholdsmessig og uforsvarlig tiltak. Også «frivillige» rustester kan være problematiske, fordi det skjeve maktforholdet mellom skolen og den enkelte elev fort kan føre til press. Frivillige urinprøver vil også kunne gi skolen grunnlag for å fatte mistanke, og dermed ty til ulovlige sanksjoner mot eleven.

Avsløringene tilknyttet ulovlig rustesting vitner om en utdatert tilnærming til rusproblematikk. Forebygging av skadelig rusbruk burde bygge på å legge til rette for et godt og trygt læringsmiljø, ikke mistenkeliggjøring og urinprøver. Det er ikke skolens ansvar å etterforske hvorvidt elevene deres er brukere av rusmidler. Praksisen med rustesting i skolen er hverken riktig eller lovlig, og burde derfor opphøre umiddelbart.

Trøndelag Venstre vil:

- At Utdanningsdirektoratet foretar en gjennomgang av skolenes regelverk tilknyttet rusbruk
- Sørge for at rustesting på trønderske videregående og høgskoler ikke forekommer, og blir slått hardt ned på.

Uttalelse nr. 5: EØS-avtalen er Norges viktigste avtale

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

Den nye regjeringen skal utrede Norges viktigste avtale. EØS-avtalen er viktig for næringslivet i Trøndelag, og når utredningen skal skje er det naturlig at fullt medlemskap også utredes. Dette er en god mulighet for Norge å se på muligheten for et fullt medlemskap i EU.

Vi har i de siste par årene samarbeidet med EU når det kommer til klimagassutslipp, og de har hjulpet oss gjennom pandemien med

smittevernutstyr og sørget for at vi har fått en trygg og stabil tilgang til vaksiner. EØS avtalen har også stor betydning på næringslivet her i Norge, for å sikre grønn vekst og nyskapende industri trenger vi EØS-avtalen. Vi nyter godt av godene EØS avtalen, men ett problem med den er at vi ikke får være med å bestemme.

Vi kommer ikke til å få en bedre avtale enn den vi har i dag, uten å bli fullverdig medlem. EU i dag er ikke den samme organisasjonen som den var da vi forhandlet avtalen, den har vokst og har nå mange flere medlemsland. Dette gjør det mye vanskeligere og kunne få til en ny avtale som gir oss så flere goder som EØS avtalen.

Det siste året har vi sett Storbritannia gått ut av EU. Der ser vi tomme butikkhyller og lange køer for å kunne fylle bensin. Dette ga en stor økonomisk byrde og mange varer ble mye dyrere enn før. Dette er tilstander vi ikke har lyst til at skal utspille seg i Norge.

I en tid der vi ser spente forhold internasjonalt med spenning mellom Russland og Ukraina, samtidig ser vi land som Storbritannia trekke seg ut av EU, og vi ser anti EU bevegelser i Polen. Norge bør søke mer internasjonalt samarbeid, ikke mindre. Når vi skal løse grenseløse kriser som klimakrisen, flyktningkrisen og den globale pandemien vi står i trengs det grenseløse svar. Derfor mener Trøndelag Venstre at når vi skal utrede EØS avtalen, skal fullt medlemskap også utredes.

Trøndelag Venstre vil:

- Utrede Norsk EU medlemskap under utredningen av EØS avtalen
- Forsvare EØS avtalen

Uttalelse nr. 6: Billigere, bedre og grønnere transport

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

For Venstre er det viktig at klimapolitikken oppleves positiv for folks hverdag, samtidig som den kutter utslipp. Dersom vi skal nå våre klimamål fremover er det derfor særlig viktig at vi klarer å endre hvordan vi kommer oss fra A til B.

Transportsektoren står for store utslipp - i fremtiden må vi reise grønnere og mer kollektivt.

Vi vil satse enda sterkere på grønne samferdselsløsninger i hele landet. Uansett om din kommune har bane, buss, båt, fly, ferje, trikk eller taxi; det klimavennlige alternativet må bli bedre, billigere og raskere.

Mange av de som er mest avhengige av gode kollektivløsninger er ungdom. Vi i Venstre mener det er helt avgjørende at ungdom og andre med få alternative transportløsninger opplever kollektivtransport som enkelt, billig og smidig.

I klimakampen kan mange bekket små gjøre en stor å. Når enkeltmennesker i større grad tar hensyn til naturen og klimaet i sin hverdag, kan effekten raskt bli veldig stor. Å oppmuntre til å skaffe seg grønne vaner er derfor en viktig del av en effektiv klimapolitikk. Samferdselspolitikken er et kroneksempel på et område

der målrettet og forutsigbar satsing oppnår nettopp slike resultater, slik man nå ser i elbilpolitikken.

Over hele landet raser diskusjoner om by- og tettstedsutvikling i lys av klimamålene vi har satt oss. Men måten vi bygger på løser lite om ikke transportløsningene henger med.

Trøndelag Venstre vil:

- Senke kollektivprisene for ungdom på alle billettyper
- Innføre et ungdomskort som gjelder all kollektivtransport
- Åpne for nye billettyper, med rushtidsprising og fleksible månedskort
- Sikre at arealpolitikken støtter opp om målet om at flere skal reise kollektivt
- Ta initiativ til at ATB innlemmes i en felles nasjonal billettløsning
- Sikre at busstilbudet er tilpasset folks behov best mulig
- Jobbe for at kollektivtransport korresponderer bedre på de mest brukte reiserutene

Uttalelse nr. 7: Vi må ta vare på havbunnen

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

Trålfiske har lenge vært en vanlig fiskemetode. Vi vet idag at havet er sårbart og vi må gjøre det vi kan for å ta vare på det. Skal vi holde oss til 2 graders målet så må CO₂ lagret under havoverflaten få ligge. Derfor ser Trøndelag Venstre det som essensielt i vår oppgave som klimaparti å ta vare på havbunnen.

Havbunnen er et av verdens største karbonlager, men når en diger trålpose dras langs bunnen, frigjøres enorme mengder CO₂. Havbunnen ødelegges og karbon som ligger begravd blir frigjort. Ifølge forskning ligger utslippene fra trålfiske mellom 600 og 1500 millioner tonn årlig på verdensbasis. Norges bidrag til denne statistikken er 26 millioner tonn. Det er dobbelt så mye som CO₂-utslippene fra Norges olje og gass- utvinning.

I tillegg til at bunntråling bidrar til å slippe ut enorme mengder CO₂, forsterker det også havforsuring som allerede har store konsekvenser for økosystemet i havet. Når blant annet skalldyr ikke klarer å produsere skallet sitt på grunn av mangel på kalk, vil fiskebestandene betraktelig reduseres. Tråling har også skadet eller ødelagt 30 til 50 prosent av korallrev langs norskekysten ifølge havforskningsinstituttet.

Det er essensielt i vårt arbeid for å nå målene vi har satt oss her til lands, men også internasjonalt at vi finner en løsning på det store problemet som bunntråling utgjør. Norge som en av verdens fremste på teknologi og et stort land når det kommer til sjømatnæringen, må finne løsninger som kan erstatte bunntråling.

Derfor mener Trøndelag Venstre at vi må se på nye løsninger for å erstatte bunntåling, både for å redde havet men også kloden.

Trøndelag Venstre vil:

- Forby bunntåling i større områder
- Sørge for at dagens forbud om bunntåling i sårbare områder oppholdes
- Satse på ny teknologi som kan erstatte bunntåling
- Rette lys mot de enorme mengder CO2 som bunntåling slipper ut

Uttalelse nr. 8: En ruspolitikk som får ned overdosene

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

Flere tiår med feilslått ruspolitikk har smertefullt lært oss at forbudslinjen ikke fungerer. Trøndelag Venstre vil føre en human ruspolitikk tuftet på skadereduksjon og kunnskap.

I 2020 døde 324 mennesker av overdose i Norge, nå er det på tide å handle. Ruspolitikk bør ikke handle om moralisering og statistiske mørketall. Det må alltid fokusere på menneskene bak rusen. Den beste måten vi kan løse problemet på er å møte de rusavhengige med et verdig hjelpetilbud – et tilbud vi ville gitt alle andre mennesker om de var syke og sårbare.

Det regjeringsoppnevnte rusreformutvalget avga i desember 2019 en grundig NOU som tydelig slår fast at straff ikke fungerer og reduserer ikke rusbruken i samfunnet. Stigmaet rundt rusavhengighet må vekk og terskelen for å be om hjelp må være lav. Da kan ikke loven være et hinder for å søke hjelp. Dette innebærer at all behandling bør være frivillig, og ikke basert på tvang.

Den blågrønne regjeringen som Venstre satt i gjennomførte i perioden 2016–2020 en betydelig opptrapping innen rus og psykisk helse. Kommunene ble tilført 2,4 milliarder kroner for å øke kompetansen og behandlingstilbudet innenfor rusfeltet. Sluttrapporten fra FAFO viser blant annet at det i opptrappingsperioden har vært en betydelig utvikling på rusfeltet i mange kommuner, men at videre satsing er nødvendig dersom alle med rusmiddelavhengighet og deres pårørende skal motta de tjenestene de har behov for. Trøndelag Venstre vil forsterke satsingen på rusfeltet i Trøndelag, blant annet gjennom et utvidet LAR-tilbud.

Trøndelag Venstre vil:

- Gjennomføre en rusreform som går fra straff til hjelp
- Utvide tilbudet med legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og tillate flere medikamenter i ordningen
- Sikre brukerrom i Trondheim
- Innarbeide rusomsorg i folkehelsesatsingen i Trøndelag

Uttalelse nr. 8: Frihet i skolen

Forslagsstiller: Trøndelag Unge Venstre

I perioden fra 2014 til 2020 var det ifølge SSB i overkant av 1 av 5 elever som ikke fullførte videregående opplæring, og forskning viser at disse elevene har høyere risiko for arbeidsledighet, uførepensjonering og lavere inntekt.

Den norske skolepolitikken er sterkt preget av en tanke om at alle elever skal gjennom den samme opplæringen, med det samme innholdet og den samme kvaliteten. Dette legger opp til alle elever skal passe inn i den samme standardiserte opplæringen. Vi vet at frafall henger tett sammen med motivasjon og mestring i skolen, og skolen i dag er ikke flink nok til å tilpasse seg hver enkelt elev.

Skolen er til for eleven, og derfor vil vi i Venstre ha en skole som løfter individer og dyrker deres individuelle interesser og behov. I undersøkelser om motivasjonen til elever, som blant annet Elevundersøkelsen, ser man at en av de største faktorene til at elever mister motivasjon er at de ikke opplever det de lærer som relevant.

Derfor mener Venstre at skolen skal være bygget på fleksible systemer, hvor lærere og elever sammen kan legge opp til en opplæring eleven kan komme seg igjennom. Både ved å sikre skolene større metodefrihet, og ved å gi elever større kontroll over egen timeplan.

I dag er skoleløpet bygget opp av forhåndsdefinerte fagkombinasjoner, med strenge krav til antall timer undervisning. Dette setter et hinder for å gjøre tilpasninger for elever med særskilte behov, både for de som skulle trenge lengre tid på utdanningen på grunn av lærevansker, psykiske problemer, eller andre faktorer, og for de som ønsker å fullføre utdanningen på kortere tid.

Trøndelag Venstre vil:

- Gjennomføre forsøksordning med ny fag- og timestruktur i videregående opplæring, med mål om å redusere antall fellesfag og gi elever mer valgfrihet i utformingen av egen timeplan.
- Åpne for modulstrukturering av fag i videregående opplæringen ved skoler i Trøndelag.
- Støtte skoler som ønsker å prøve ut nye programfag.
- Jobber for å gi lærere og rektorer i Trøndelag større metodefrihet i skolene.
- Utvide tilbudet med forsert løp og talentsatsinger, og gjennomføre forsøksordninger blant skoler i Trøndelag.
- Styrke elevers rett til tilpasset undervisning.
- Jobbe for at elever i Trøndelag for velge videregående skole selv.
- Gjennomføre en satsing på økt internasjonalisering og utveksling blant elever i Trøndelag.

Uttalelse nr. 10: Inkludering i høyere utdanning

Forslagsstiller: Trøndelag Liberale Studenter

Trøndelag Venstre vil at flest mulig skal få muligheten til å søke på høyere utdanning uavhengig av funksjonsgrad, derfor må vi hjelpe de som havner utenfor ved å sørge for et større rom for tilpasning i utdanningsløpet.

Vi vet at de som ikke fullfører videregående opplæring har høyere risiko for arbeidsledighet, uførepensjonering og lavere inntekt. Derfor må vi hjelpe ungdommer som har ekstra utfordringer, enten det er fysisk eller psykisk.

Mange faller ut av videregående skole og blir møtt med lite til ingen tilbud om tilpasning. Trenger man likevel studiekompetanse, blir det fort veldig mange fag å ta opp. Da er det forståelig at de som faller utenfor standardløpet alle skvises gjennom anser dette som svært lite fristende.

I dag har vi en ordning som kalles 23/5 regelen, som sier at du kan søke på høyere utdanning fra året du fyller 23 år, hvis du har karakter i de 5 hovedfagene og kan dokumentere 5 års yrkesaktivitet. Dette er en ordning mange har god nytte av, spesielt de som er skolelei og som vil jobbe noen år før studier, men for de svakeste er ikke dette godt nok.

Skal vi inkludere flere i høyere utdanning trenger vi et mer fleksibelt regelverk. De som sliter med sykdom, eller av en eller annen grunn ikke klarer å fullføre normert løp i videregående skole og som kan dokumentere dette, bør kunne bli fritatt alle programfagene. Slik kan flere skaffe seg studiekompetanse også slipper de svakeste å sette livet på vent til de fyller 23 år.

Trøndelag Venstre vil:

- Innføre en prøveordning der de med nedsatt funksjonsgrad kan søke fritak fra programfag
- Legge til rette for større tilpasning i utdanningsløpet i videregående skole